

<https://helda.helsinki.fi>

Palautetta tarpeeksi usein

Intke-Hernandez, Minna

2020

Intke-Hernandez , M & Hernandez Reyes , G 2020 , ' Palautetta tarpeeksi usein ' , Tempus ,
Vuosikerta. 2020 , Nro 6 , Sivut 16-18 .

<http://hdl.handle.net/10138/328425>

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Palautetta tarpeeksi usein

Mitä kannattaa ottaa huomioon korkeakoulujen verkkokielikurssien arvioinnissa ja palautteenannossa? Tätä kysyttiin KiVAKO-hankkeen opettajilta.

TEKSTI JA KUVA MINNA INTKE HERNÁNDEZ JA GONZALO HERNÁNDEZ REYES

Verkkokurssilla opettajan on tärkeää olla mahdollisimman henkilökohtainen ja helposti lähestyttävä. Tämä käsitys on vahvistunut KiVAKOn kielten verkkokurssien suunnittelussa ja pilotoinnissa. KiVAKO eli Kielivarannon vahvistaminen korkeakouluissa on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hanke, jossa luodaan korkeakouluopiskelijoille verkko-opintoja vapaasti valittaviin kieliin. Hankkeessa on mukana 25 korkeakoulua, joiden opiskelijoille pilottikursseja on tarjottu.

Arvioinnin periaatteita ja palautteenantoa

Opettajat noudattivat jatkuvan ja formatiivisen arvioinnin periaatteita KiVAKOn verkkokursseilla, mikä on opettajien mielestä erityisen tärkeää, koska useimmista kielikeskusten kursseista opiskelija saa vain hyväksytty- tai hylätty-merkinnän. Osa opettajista antoi palautetta viikoittain, osa kunkin moduulin päättyessä eli noin kolmen tai neljän viikon välein. Opiskelijat saivat palautetta esimerkiksi tekemistään tehtävistä, teksteistä ja videositelmistä.

Opettajat käyttivät kirjallisen palautteen antamisen lisäksi suullista palautetta. Yhdellä espanjan kurssilla opettaja äänitti lyhyitä audioita, joissa hän kommentoi opiskelijoiden tekemiä tehtäviä ja jotka hän lähetti opiskelijoille joko sähköpostitse tai Moodle-alustan kautta. Palautetta annettiin myös kootusti. Esimerkiksi toisella espanjan kurssilla opettaja antoi palautetta lyhyillä videoilla, joilla hän kommentoi koko ryhmälle keskeisiä kielellisiä asioita. Opiskelijat kiittivät audioita ja videoita omissa palautteissaan, sillä ne toivat vaihtelua tekstivetoiseen akateemiseen maailmaan.

Yhdellä ranskan kurssilla opiskelijat lähettivät opettajalle lukemiaan oppimateriaalin dialogeja, joissa heidän tarkoituksensa oli harjoitella ranskan kielen intonaatiota, sidontaa ja painoa. Opettaja lähetti myös palautteensa äänitiedostoina, mikä oli todennäköisesti uutta molemmille osapuolille; tavallisesti aiemmin kaikki tämä tehtiin luokassa, jossa opettaja kurssiassistenttien kanssa kierteli antamassa

palautetta. Verkkokurssilla jokainen varmasti sai palautteen, kun taas luokkatilanteessa joku saattoi jäädä ilman sitä, koska tehtävän tekemisen ja palautteen antamisen aika oli tiukemmin rajattu.

Itse- ja vertaisarviointia

Itsearvioinnin muodot vaihtelivat. Tyypillisimpiä tapoja olivat oppimispäiväkirjan pitäminen, kurssin alussa suoritettava digitaalinen tasotesti opiskelijan omaa arviointia varten, kurssin alussa ja lopussa täytettävät itsearviointilomakkeet sekä koneellisesti ja automaattisesti korjautuvat tehtävät, joista opiskelija sai välittömän palautteen.

Kaikilla kursseilla ei ollut vertaisarviointia mukana. Osa opettajista koki haastavaksi ja työlääksi A1- tai A2-tasolla toteutettavan vertaisarvioinnin ja kyseenalaisti sen mielekkyyden verkkokurssilla. Joillakin kursseilla oli mukana vertaisarviointia jo A1-tasolla esimerkiksi sanaston opetuksessa siten, että verkkotapaamisten pienryhmissä pidettiin sanakoe parille. Kukin opiskelija valitsi opiskeltavasta tekstistä 10 sanaa erilaisin kriteerein ja kyseli ne sitten pariltaan. Kriteereinä oli esimerkiksi valita itselleen helpompia tai vaikeimpia sanoja.

Toisella verkkokurssilla taas oli kirjoitustehtävä, jonka aihe oli vapaa mutta jonka kielellinen sisältö oli ohjeistettu tarkasti: opiskelijoiden piti käyttää neljää ennalta määrättyä ja haastavahkoa rakennetta kirjoituksessaan. Ennen kuin kirjoituksen lopullinen ja korjattu versio palautettiin opettajalle, opiskelijat korjasivat ja kommentoivat toistensa tekstejä pienryhmissä. Tämä vertaisarviointitapa sai kiitosta opiskelijoilta, sillä heidän mukaansa se tuki heidän oppimistaan kahdella tavalla. Toisaalta omaa tekstiä sai työstää ennen lopullista palauttamista vertaiskumppaneiden tuella, ja toisaalta taas toisten tekstien läpikäyminen auttoi hahmottamaan harjoiteltavia rakenteita. Opettaja kommentoi tätä työskentelytapaa myös toimivaksi. Hän kuitenkin painotti sitä, että hänen kokemuksensa mukaan harjoiteltavien rakenteiden tulee olla selkeästi määriteltyjä. Tällainen vertaisarviointi ei alkeistasolla toimi, jos ohjeistuksena on

ainoastaan ”korjata toisen teksti”, vaan ohjeistuksen on oltava todella konkreettinen kuten ”tarkista tekstistä verbien preesensmuodot”, ”käy läpi tekstistä paikkaa ilmaisevat prepositiot” tai ”tarkista tekstin subjunktiivirakenteet X, Y ja Z”.

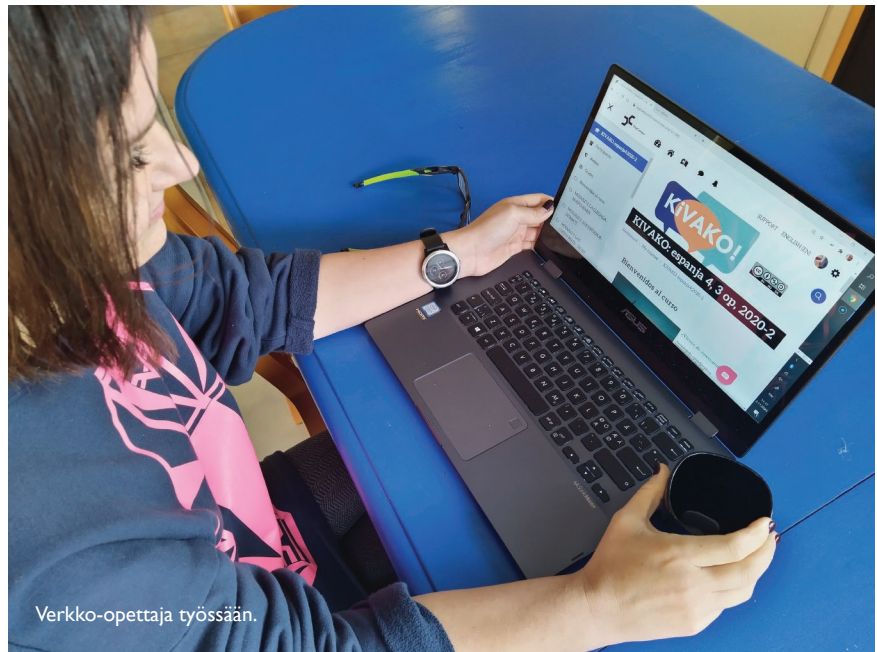
Henkilökohtaista otetta

Henkilökohtaisen palautteen antaminen verkkokurssilla on vastanneiden opettajien mukaan paitsi mahdollista myös ehdottoman tärkeää. Kun tehtävä palautetaan, siitä on saatava kommentit ja palaute, jotta oppimisprosessi etenee.

Haastateltujen opettajien mukaan henkilökohtaisen palautteen antamisessa ryhmäkoolla on merkitystä. Jos ryhmä on tarpeeksi pieni, on melko luontevaa ja helppoa luoda opiskelijaan hyvä suhde myös verkkoympäristössä. Osa opiskelijoista jopa avautui enemmän ja oli halukkaampi kohdekieliseen keskusteluun kuin luokkatilassa; toisille taas verkkoympäristössä toiminen tuntui vieraalta ja ahdistavalta. Verkkotapaamisissa opiskelijat toimivat pienryhmissä, joissa opettaja vieraili, keskusteli heidän kanssaan ja antoi palautetta.

Ajankäyttö selväksi

Useimmat opiskelijat osallistuvat kursseille ja ilmoittavat ja sopivat etukäteen, jos eivät pääse verkkotapaamiseen mukaan. Osa opiskelijoista ei kuitenkaan tunnu hahmottavan sitä, että myös digitalisoidun verkkokurssin suorittamiselle on varattava aikaa kalenterista. Opettajalle voi olla kiusallista muistuttaa asiasta, koska kyseessä ovat aikuisopiskelijat, joiden voi olettaa hallitsevan ajankäyttönsä. Yhden kurssin opiskelijapalautteissa muutama opiskelija kuitenkin mainitsi kokeensa tarpeelliseksi sen, että opettaja puhui kurssin alussa ajankäytöstä. Opettaja oli tehnyt arvion siitä, kuinka paljon verkkotehtäviin ja -tapaamisten valmisteluun tulisi varata kalenterista aikaa varsinaisten kotiläksyjen lisäksi, ja pyysi opiskelijoita ensimmäisen tunnin jälkeen merkitsemään ja varamaan itselleen viikoittain ne tuokiot, jotka he aikoivat käyttää kielen opiskeluun.

Erään opettajan kurssilla tarjottiin mahdollisuutta muodostaa omia rinnakkaisia verkkotapaamisia niiden kesken, jotka eivät päässeet yhteisiin verkkotapaamisiin. Näitä rinnakkaisryhmiä muodostuikin. Yksi rinnakkaisryhmä ilmoitti Moodlessa aina viikoittain sopimansa tapaamisajan ja toivotti tervetulleeksi kaikki halukkaat kurssilaiset. Monesti tähän ryhmään osallistuivat ne, jotka eivät jostain syystä päässeet juuri sillä kerralla varsinaiseen ryhmätapaamiseen. Rinnakkaistapaamisissa ei ollut opettajaa mukana, eikä opettaja pyytänyt tallentamaan niitä. Rinnakkaisryhmillä oli käytössään opettajan vetämän varsinaisen tapaamisen runko sekä suulliset ja kirjalliset tehtävät vastauksineen. Opettaja kannusti opiskelijoita kirjaamaan kysymykset ja epäselvät kohdat, ja ryhmät ottivatkin yhteyttä lähes viikoittain sähköpostitse selvittääkseen niitä.

Tällä kurssilla yksi opiskelija olisi halunnut suorittaa kurssin osallistumatta lainkaan verkkotapaamisiin. Opiskelijalle eivät sopineet varsinaisten tapaamisten ajat eivätkä rinnakkaisryhmien ajat. Koska kurssiin kuului suullista tuottamista, sovittiin, että opiskelija voisi nauhoittaa tehtävät ja lähettää audiot opettajalle. Lisäksi sovittiin, että kurssin lopussa opettaja ja

opiskelija tapaisivat verkkoyhteyksien päässä videokuvan kanssa ja kävisivät läpi lyhyesti joitakin kurssiin kuuluneita keskustelutehtäviä, jotta opettaja voisi varmistua, että opiskelija on todella itse opiskellut ja tehnyt tehtäviä kurssilla.

Vaikka muilla asteilla kuin korkeakouluissa suuri kysymys näyttää olevan se, miten varmistetaan, että verkkokokeet tai -tehtävät tekee opiskelija itse, tämä ei kuitenkaan noussut esiin tätä juttua varten tehdyissä haastatteluisa. Vaikuttaa siltä, että korkeakoulujen kielikeskusten valinnaiskursseilla lähtökohtaisesti luotetaan opiskelijoiden rehellisyyteen ja ennen kaikkea siihen, että opiskelijat ovat mukana, koska oikeasti haluavat oppia. Monille kielikeskuksen opiskelijoista kielenopiskelu tuntuu olevan enemmän harrastus, johon he osallistuvat varsinaisten pää- ja sivuaineopintojensa ja mahdollisten töidensä ohella.

Ryhmätöitä verkossa

Verkkokurssien ryhmätehtävissä näyttää esiintyvän pääasiassa kahdentyyppisiä haasteita, joista toinen liittyy taitotasoihin. Jos kurssille otetaan opiskelijat ilmoittautumisjärjestyksessä ilman tasotestiä, opiskelijan on itse vaikea arvioida tasoaan, ja tällöin kurssin opiskelijat eivät välttämättä

ole oletetulla taitotasolla. Toisaalta tarkinkin kurssikuvauksen perusteella voi olla vaikea hahmottaa, millä taitotasolla kurssilla todellisuudessa liikutaan. Haastattelussa opettajat kommentoivat sitä, että huomattavat tasoerot hankaloittivat toisinaan ryhmätehtävien tekemistä. Opettajalle olisi helpompaa muodostaa ja vaihdella pienryhmien kokoonpanoa luokkatilassa kuin verkkoympäristössä, jossa opettaja voi vierailla kunkin pienryhmän omassa virtuaalisessa salissa mutta ei kuulostella koko ryhmän tilannetta samanaikaisesti kuten kontaktiopetuksessa.

Vaikka kameran käyttöä ei voi vaatia, siihen on kuitenkin hyvä kannustaa alusta saakka; vaikuttaa siltä, että kun kerran uskaltautuu laittamaan kameran päälle, se muuttuu melkein automaattiseksi toiminnoksi ja alkaa tuntua luontevalta.

Toinen esiin noussut haaste liittyi toimivaan pienryhmien kokoon verkkoympäristössä. Jotkut haastatelluista opettajista olivat sitä mieltä, että vaikka luokassa kolmen tai neljän hengen ryhmä on toimiva keskustelun ja tehtävän tekemisen kannalta, se ei välttämättä ole sitä verkossa. Opiskelijatkin pyysivät toisinaan, että muodostettaisiin kahden hengen ryhmiä. Kun eräs opettajista tarkkaili tilannetta, hän huomasi, että ongelma tuntui liittyvän keskustelussa tapahtuvaan vuorovaihtoon ja pieneen, ehkä vain sekunnin kestävään verkkoyhteyksistä johtuvaan viiveeseen: kun yksi opiskelijoista lopetti puheenvuoronsa, ennen seuraavan aloituksen kuulumista saattoi olla sekunnin tai parin viive, jonka aikana kaksi tai kolme opiskelijaa olivat jo ehkä ottaneet vuoronsa. Kun he kuulivat toisen puheen, he hiljensivät kohteliaasti, mutta koska kaikki tämä tapahtui pienellä viiveellä reaaliajasta, vuorovaikutus oli katkonaista ja hämmentyneen oloista. Kun kurssilla alettiin tehdä ryhmätehtäviä kahden hengen ryhmissä, yksi opiskelija kommentoi sen olevan miellyttävämpää, kun tiesi helposti, milloin oli oma vuoro. Tähän vaikutti varmasti myös se, että kaikki opiskelijat eivät käyttä kameran käyttöä ja opettajia on ohjeistettu siihen, että kameran käyttöä ei saa vaatia opiskelijoilta.

Toisille opettajille ja opiskelijoille on luontevaa toimia verkkoympäristössä ja käyttää kameraa puhuessaan, mutta joillekin siihen on ollut korkea kynnyks. Eräs opettaja kertoi,

että hän muistuttaa lähes jokaisen tunnin alussa kameran käytön hyödyistä ja siitä, kuinka tärkeää kuva on vuorovaikutuksen kannalta. Vaikka kameran käyttöä ei voi vaatia, siihen on kuitenkin hyvä kannustaa alusta saakka; vaikuttaa siltä, että kun kerran uskaltautuu laittamaan kameran päälle, se muuttuu melkein automaattiseksi toiminnoksi ja alkaa tuntua luontevalta. Eräällä kurssilla oli mukana huonokuvallinen opiskelija, joka luki huulilta ja jolla oli mukana lisäksi kirjoitustulkit. Ensimmäisellä tunnilla tämä opiskelija kertoi tilanteestaan toisille ja toivoi, että ainakin pienryhmäkeskusteluissa käytettäisiin videokuvaa, jos se suinkin olisi mahdollista. Toiset opiskelijat suhtautuivat myönteisesti asiaan ja kameran käytöstä tuli tapa kurssilla, mikä vaikutti opettajan näkemyksen mukaan positiivisesti kurssin ilmiin ja vuorovaikutukseen.

Onnistumisia ja vinkkejä muille

Opettaja-haastattelussa tuli esiin, että on tärkeä seurata oppimisen kehitystä kurssien aikana. Ei välttämättä riitä, että opettaja korjaa tehtävät kurssin puoleksavälissä tai lopussa, sillä siinä vaiheessa opiskelija on jo saattanut pudota kärryiltä. Kehitystä voi seurata helposti vieraillemalla pienryhmien virtuaalisissa saleissa tai digitaalisesti ohjelmoitujen harjoitusten raporttien avulla (esimerkiksi Moodlen tentti-työkalulla tehdyt tehtävät, joista opiskelija saa välittömän palautteen ja joiden sujumista opettaja voi seurata raportista).

Sanallistaminen on hyvä muistaa, jotta oppimisprosessi ja opetusmetodien tarkoitus tulevat näkyviksi. Ennen vapaata keskustelutehtävää opettajan kannattaa sanoa esimerkiksi: "Tässä tehtävässä on tärkeintä, että viesti menee perille, kielioppi ei nyt ole se pääpointti." Jos tehtävässä keskitytään samaan aikaan rakenteisiin ja keskusteluun, opettaja voi sanoa: "Edelleen keskustelussa viestin perille meneminen on tärkeintä, mutta sen lisäksi nyt pitäisi saada menneet aikamuodot menemään nappiin, jotta viesti välittyisi paremmin." Opettajalle on selvää, miksi tehtävä tehdään ja mihin sillä pyritään, mutta se kannattaa sanallistaa lauseella tai parilla. Yhdessä haastattelussa todettiin, että opiskelijat välillä pyytävät lisää sanaston harjoittelua. Tällöin opettaja voi muistuttaa, missä kaikissa harjoituksissa sanasto kertaantuu. Nämä eivät ole itsestäänselvyksiä opiskelijoille korkeakouluissaakaan.

Henkilökohtaistaminen voi olla hyvin yksinkertaista. Pelkän tervehdyksen sijaan voi tervehtiä opiskelijan nimellä. Palautteessa voi rakenteiden kommentoinnin lisäksi viitata opiskelijan kertomaan asiaan (*A mí también me interesa ese museo...*).

On hyvä lopettaa lainaukseen eräältä haastatellulta opettajalta: "Tämä kurssi on ollut uskomaton oppimispolku. Tuntuu, etten ole vähään aikaan oppinut niin paljon. Kuin uusi maailma olisi avautunut. Niinpä me ollaan valmiita ottamaan vastaan palautetta opiskelijoilta, jotta tämä pilotti saadaan kehittämään oikeaan suuntaan."

Juttua varten haastateltiin viittä KIVAKO-hankkeen opettajaa, joista yksi opettaa saksaa, kaksi ranskaa ja kaksi espanjaa.